Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 226. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 12 (24) Octomvre 1893.

Braşovŭ, 4 Octomvre v.

Din Viena sosescŭ scirĭ fórte importante. Crisa politică a ajunsŭ acolo într'unŭ stadiu acutŭ. Pe ḑiua de astăḑĭ era hotărîtă prima cetire a proiectului de reformă electorală în cameră, precum şi alegerea comisiunei de 24, care va avé sĕ se pronunţe asupra ordonanţelorŭ privitóre la starea esceptională din Boemia.

Judecândŭ după candidările, ce s'au făcutŭ din partea diferitelorŭ partide pentru comisiunea de 24, este aprópe sigurŭ, că ordonanţele guvernului asupra stării esceptionale nu vorŭ fi primite de majoritatea comisiunei. De altă parte resultă din enunciaţiunile cluburilorŭ celorŭ trei marĭ partide: a stângei germane, a Polonilorŭ şi a lui Hohenwarth, că nicĭ proiectulŭ de reformă electorală nu va întrunì maioritatea camerei.

Aceste trei partide se temŭ, că prin lărgirea proiectată a dreptului electoralŭ vorŭ pierde tóte din mandatele lorŭ şi numĕrulŭ aderenţilorŭ lorŭ din cameră se va împuţina. Organulŭ stângei germane „Neue fr. Presse" merse până a face din causa acésta unŭ apelŭ la străinătate, susţiindŭ, că reforma electorală a contelui Taaffe ameninţă tripla alianţă şi pregătesce alianţa cu Ruşii. La acésta rĕspunde oficiósa „Presse":

„Aşadéră find-că partida stângei germane la alegerile nouĕ, ce s'ar face pe basa sufragiului universalŭ, ar pierde póte o duzină de mandate, este ameninţată tripla alianţă, este paralisată acţiunea ministrului de rĕsboiu şi este pecetluită alianţa cu Rusia! Dér óre stânga germană unită este singura purtătóre a ideei triplei alianţe, încâtŭ acésta ar trebuì neamânatŭ sĕ se clatine, décă ea va întra în delegaţiunĭ cu câteva voturĭ mai redusă? N'au documentatŭ şi alte partide, Polonii, conservatorii, Germanii naţionalĭ şi antisemiţii la diferite ocasiunĭ consĕmţĕmêntulŭ lorŭ la alianţa cu Germania şi cu Italia?"...

Destulŭ că, după cum stau aḑĭ lucrurile, guvernulŭ Taaffe n'are prospecte sĕ dobêndéscă majoritatea camerei pentru mĕsurile sale esceptionale şi pentru reforma sa electorală. De aceea nu-i rĕmâne altŭ espedientŭ decâtŭ séu a demisiona séu a disolva parlamentulŭ.

O scire mai nouă sosită din Viena spune, că consiliulŭ de miniştri, ţinutŭ Sâmbătă, a hotărîtŭ *disolvarea parlamentului,* de óre-ce ar fi evidentŭ, că proiectulŭ privitorŭ la mĕsurile esceptionale nu va fi primitŭ de cameră. Se mai vorbesce tot-odată de o remaniere a cabinetului şi în specialŭ de retragerea ministrului de finance Dr. Steinbach.

Prin disolvarea parlamentului centralŭ, cestiunea naţionalităţilorŭ din Austria va întra într'o nouă fasă, câştigândŭ mai multŭ tĕrêmŭ, ca până acuma. Eventualitatea acésta deştéptă de pe acuma cele mai marĭ îngrijirĭ în tabĕra contrarilorŭ egalei îndreptăţirĭ naţionale. Décă, ḑicŭ ei, se vorŭ face nouĕ alegerĭ în Austria reforma electorală va contribuì la înăspri divergenţele dintre partidele naţionalităţilorŭ, carĭ dela acéstă reformă aştéptă slăbirea orĭ întărirea puterei lorŭ, ér contele Taaffe va avé avantagiulŭ de a se presenta înaintea opiniunei publice ca apĕrătorŭ alŭ drepturilorŭ poporului.

Cu tóte acestea resultatulŭ nouelorŭ alegerĭ nu va puté schimba în modŭ însemnatŭ gruparea de faţă a partidelorŭ în parlamentŭ şi ceea ce doresce contele Taaffe, ca sĕ aibă o majoritate constantă, cu care sĕ pótă guverna, nu se va realisa nicĭ după disolvarea camerei de faţă.

Taaffe le vede tóte aceste, dér avêndŭ deplina încredere a monarchului, se crede, că prin disolvarea parlamentului elŭ voesce a câştiga timpŭ, în speranţă, că va puté ajunge la o înţelegere cu majoritatea pe basa unorŭ modificărĭ, ce pare a fi aplecatŭ a le face în proiectulŭ sĕu de reformă.

Décă se va adeverì scirea despre apropiata disolvare a parlamentului austriacŭ, putemŭ sĕ prevedemŭ cu siguritate, că viitórea mişcare electorală va da unŭ nou avêntŭ lupteloru naţionale în Austria; ea va pregăti tĕrêmulŭ şi pentru învingerea principiului sufragiului universalŭ, pe care este basatŭ noulŭ proiectŭ de reformă electorală şi astfelŭ se va produce în Austria o schimbare fórte favorabilă aspiraţiunilorŭ federalistice.

Guvernamentalulŭ „P. Lloyd" ia posiţiune deja faţă cu schimbările, ce se pregătescŭ în Austria, şi pentru casulŭ când ar fi ameninţatŭ dualismulŭ prin acele schimbărĭ, ameninţă din parte-i şi cu *uniunea personală.* Numita fóiă are în vedere, că prin reforma electorală se pregătesce o eră federalistică în Austria cu preponderanţa Slavilorŭ. Ungaria însĕ, ḑice ea, nu cunósce federalismŭ austriacŭ, n'a pactatŭ nicĭodată c'unŭ asemenea federalismŭ, Ungaria are de a face numai cu unitatea statului austriacŭ, dér nu şi cu pluralitatea ţĕrilorŭ austriace. Décă dér se va întroduce în Austria federalismulŭ, care n'a esistatŭ la încheierea pactului, Ungaria se va reîntórce simplu la uniunea personală etc. etc.

Ameninţările acestea ale fóiei guvernului ungurescŭ au deocamdată scopulŭ de a face presiune asupra guvernului austriacŭ în favórea Germanilorŭ centraliştĭ şi este mare întrebare, décă ele s'ar puté esecuta, când ar veni lucrulŭ la adecă.

Temerile şi îngrijirile politicilorŭ ungurĭ dovedescŭ însĕ mai pre susŭ de tóte, că ceea ce se petrece aḑĭ în Austria este de mare importanţă pentru viitórea desvoltare interióră a întregei monarchii.

Crisa în Austria.

Foile marĭ din capitala Austriei aducŭ scirĭ, care de care mai sensaţionale, despre situaţia grea în care se află cabinetulŭ contelui Taaffe. Unele dintre ele susţinŭ, că pe ḑiua de aḑĭ séu de mâne se va disolva dieta şi se vorŭ ordona alegerĭ nouĕ.

Despre crisă se telegrafiéză următórele din Viena:

Situaţiunea politică este mai liniştită aḑĭ, în urma declaraţiei baronului *Chlumetzky* înaintea monarchului, că în împrejurările de faţă este gata a-şĭ da dimisia. Chlumetzky ar fi declaratŭ înaintea aderenţilorŭ sĕi, că ia asupră-şĭ sarcina de-a face pe unŭ numĕrŭ anumitŭ alŭ stângei unite, sĕ voteze pentru *starea esceptională din Praga,* pentru care scopŭ elŭ ar fi trebuitŭ sĕ câştige celŭ puţinŭ 30 de voturĭ. Acésta însĕ nu i-a succesŭ, fiind-că deputaţii, în urma disposiţiunii alegĕtorilorŭ, suntŭ în curatŭ cu aceea, că la casŭ, décă legile esceptionale ar fi primite cu ajutorulŭ stângei unite, atuncĭ ei ar trebui sĕ dispară de pe arena politică.

Deputatulŭ *Plener,* care la orĭ-ce casŭ vré sĕ păşéscă pe cariera diplomatică, şi *Chlumetzky,* care la casŭ décă proiectele se vorŭ respinge, de sigurŭ îşĭ va da dimisia, formézá aşa-déră punctele în jurulŭ cărora se învêrtesce aḑĭ situaţiunea.

Dér nu mai puţinŭ interesante suntŭ şi mişcările din partida Polonilorŭ. Indată după reîntórcerea sa din Budapesta, contele *Taaffe* a conferitŭ cu *Jaworsky,* preşedintele clubului polon. Acesta a primit din partea clubului însărcinarea, sĕ comunice lui *Taaffe,* că Polonii cerŭ retragerea lui *Steinbach* până la anulŭ nou. Intr'o şedinţă închisă Polonii au hotărîtŭ, că nu respingŭ numai reforma electorală a lui Taaffe, ci ei iau posiţiă faţă de orĭ-ce proiectŭ electoralŭ, care nu garantéză stare deosebită Galiţiei în cestiunea dreptului electoralŭ. Polonii adecă cerŭ, ca pe deputaţii lorŭ centralĭ sĕ-i alégă numai dieta provincială, cum s'a întêmplatŭ în întrégă Austria la 1871. Mai pretindŭ şi aceea, ca guvernulŭ centralŭ sĕ nu eserciteze nicĭ o influinţă asupra legii electorale privitóre la dieta provincială din Galiţia.

In 20 Octomvre séra s'a lăţitŭ faima,

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

O călĕtoriă desperată.

Naraţiune de A. O. *Klaussmann.*

La staţiunea Vossovska în Silesia superiórà, într'o séră din tómna anului 1865, trenulŭ micstŭ 26 sta gata sĕ plece la Tarnowitz.

Vossovska, astăḑĭ o mare staţiune a liniei Tarnowitz-Breslau, era atuncĭ numai unŭ micŭ complecsŭ de cladirĭ, ce serviau pentru staţiune şi pentru locuinţele funcţionarilorŭ, în mijloculŭ unorŭ pădurĭ colosale. Staţiunea era situată la jumĕtate drumulŭ dela calea ferată vicinală Oppeln-Tarnowitz, care ducea, dela linia principală din Silesia superióră, în districtulŭ nordicŭ de industriă, dér care avea numai o însĕmnătate secunderă. Comunicau numai trenurĭ de marfă şi câte-va trenurĭ micste, ce se mai numescŭ şi „omnibusurĭ". Linia ducea aprópe neîntreruptŭ prin pădurĭ vechĭ, pline de sĕlbătĕcimĭ, proprietate a prinţului Hohenloe şi a altorŭ magnaţĭ din acelŭ ţinutŭ. Prin pădurĭ se aflau risipite micĭ sate, dintre carĭ linia ferată atingea unele. Locuitorii lucrau pămêntulŭ mai puţ'nŭ roditorŭ şi munceau în pădurĭ, ca ḑilerĭ, séu în minele, unde se sapă preţiósă aramă de zincŭ, carĭ mine însĕ atuncĭ erau numai în începere şi nu credea nimenĭ, că vorŭ ajunge la grandiósa desvoltare de astăḑĭ.

Era o ḑi de tómnă, sufla vêntulŭ tare şi sta sĕ plouă. Conducĕtorulŭ de locomotivă, Lederer, care avea sĕ conducă trenulŭ micstŭ la Tarnowitz, se învĕlì sgriburindŭ în mantaua sa cu glugă, când îşĭ luà adio dela şefulŭ staţiei şi se duse la locomotiva sa. Inainte de ce a ajuns'o însĕ, se oprì unŭ momentŭ spre a-şĭ lua adio dela tênĕra sa soţiă şi dela copilulŭ sĕu de 6 anĭ, carĭ îlŭ aşteptau la gară.

„Tu te întorcĭ numai mâne diminéţă?" întrebà dómna Lederer pe soţulŭ ei.

„Da", rĕspunse elŭ, „astăḑĭ am serviciu de rangiare în Tarnovitz, mĕ întorcŭ dér numai mâne cu primulŭ trenŭ micstŭ la 5 óre diminéţa. Voiu fi însĕ după aceea tótă ḑiua liberŭ, adio Mario şi tu Bruno, băiatulŭ meu, fi de trébă, îţĭ voiu aduce şi ţie ceva; dér nu sciu ce-i asta, Mario, copilulŭ mi se pare astăḑĭ aşa de tăcutŭ, nu cumva e bolnavŭ?"

„Şi eu am observatŭ acésta", rĕspunse soţia, „probabilŭ că s'a rĕcitŭ pe vremea asta rece şi umedă. Ilŭ voiu culca astăḑĭ de vreme!"

Clopotulŭ sunà a treia-óră. Lederer sĕrutà încă-odată pe femeă şi copilŭ şi apoi sărì pe locomotivă, se auḑi o fluerătură pĕtrunḑĕtóre, şi trenulŭ se puse în mişcare. Inainte de a dispăré, la o cârnitură Lederer se uità încă-odată dela loculŭ sĕu la soţiă şi la copilŭ, spre a le mai face unŭ semnŭ de adio.

Nevasta îi rĕspunse, fâlfăindŭ batista, după aceea trecŭ în partea cealaltă la casa funcţionarilorŭ, unde avea şi Lederer odaia sa de serviciu. Ea mergêndŭ privea cu atenţiune la copilŭ, pe care lŭ ducea de mână. Nu era ca altă-dată, vioiciunea lui dispăruse, îşĭ ţinea capulŭ plecatŭ şi umbletulŭ părea, că-i este greu.

Maria observase schimbarea la copilŭ încă de câteva óre, dér n'a spusŭ nimicŭ soţului ei, pentru-că nu voia sĕ-lŭ neliniştéscă înainte de plecare, sciindŭ mai alesŭ câtŭ de multŭ iubea elŭ pe singurulŭ lui copilŭ, cu care îşĭ petrecea totŭ timpulŭ sĕu liberŭ, spre a-i face modele de micĭ maşinĭ şi alte jucării mechanice.

Sosindŭ acasă dómna Lederer, ea vĕḑŭ, că copilulŭ era cu ochii turburĭ şi lăcrĕmânḑĭ, elŭ se văeta că e ostenitŭ şi vrea sĕ se culce, deşi lipseau încă câteva óre până la obicĭnuitulŭ sĕu timpŭ de culcare.

Maria împlinì dorinţa copilului şi apoi se gândì, ce sĕ facă. Celŭ mai de aprópe medicŭ, care era la disposiţia, locuia în localitatea Malapane, care era în depărtare mai multŭ de unŭ milŭ. Elŭ era mediculŭ stabilimentului de turnătoriă de ferŭ regescŭ. Ea calcula, că décă va ruga pe şefulŭ staţiei sĕ triméţă la staţiunea Malapane o depeşă, care sĕ chieme pe medicŭ, acesta putea sĕ fiă într'o oră, cu trăsura sa întotdeuna disponibilă, lângă copilulŭ bolnavŭ. Ea se hotărî însĕ a mai aştepta încă, pentru că spera, că era numai o rĕcélă